HELEN

EN TIDNING FÖR HELENS KUNDER

1|2018

20
DET BÄSTA AV BOSTADSBOLAG
SOLKRAFTVERK PÅ TAKET

24
ÖVERFÖRINGSPRISSÄTTNING
MED STÖD I FORSKNING

Färdigt!

PELLETSEN BRINNER I SUNDHOLMENS NYA PANNA

3 tips
NYA HUSHÅLLS-APPARATERS GENIALA EGENSKAPER

KIMMO OHTONEN:

NATUREN GER KRAFT

18

VÄRMEN HAR BETYDELSE

Var och en av oss kan göra val för en bättre morgondag. Vi kan minska vårt eget klimatavtryck till exempel genom att flyga mindre eller äta mer vegetariskt. Till och med är det en ekohandling att byta riset mot potatis. Att förkorta morgonduschen minskar koldioxidutsläppen märkbart, likaså att övergå till förnybar el eller fjärrvärme.

För oss som bor på norra halvklotet är klimatavtrycket från boendet betydande. Själv bor jag i ett loftgångshus som värms med fjärrvärme. Fjärrvärme är ett bra val särskilt i städer och tätorter där det behövs mycket värme.

Det går att producera fjärrvärme effektivt genom att utnyttja spillvärme och återvunnen värme samt förnybar energi. För mig är det viktigt att få jobba just med fjärrvärme, den påverkar många människors vardag.

Vi kan minska klimatavtrycket genom våra personliga val.

Inom Helens fjärrvärmeproduktion används i allt högre grad förnybar energi samt återvunnen värme och spillvärme.

I vinter produceras värme redan av Finlands största pelletspanna som nyligen togs i drift på Sundholmen. Nästa vinter kan ännu mer spillvärme återvinnas med hjälp av de nya underjordiska värmepumparna under Esplanaden. Allt fler av våra stora företagskunder har redan övergått till förnybar fjärrvärme, bland annat Riksdagshuset och Presidentens slott. Också vi vanliga invånare kan välja förnybar fjärrvärme.

Till midsommar får vi vårt första barn. Det nya livet som är på väg har fått mig att tänka ännu mer på mina livsval och hur de påverkar framtiden. Jag kommer att fortsätta cykla till jobbet, även om jag får längre arbetsväg när vi byter bostad.

Med önskan om soliga vårvinterdagar,

TUOMAS OJANPERÄ
PRODUKTEXPERT, HELEN AB

MIIKA KAINU

HELEN AB
Elhuset, Kampgränden 2,
00090 Helen
helen.fi

ELNÄTKUNDER
Avtals- och räkningsärenden
09 6178090
helen.sahkoverkko@helen.fi
helensahkoverkko.fi

Avgiftsfria elektroniska tjänster **helen.fi**

FJÄRRVÄRMEKUNDER
må–fre 8–16
Anslutning till fjärrvärme
09 617 8013
kaukolampoliittymat@helen.fi
Avtalsändringar och rådgivning
09 617 8014 kaukolampo@helen.fi
Fakturering, mätarställningar och förfrågningar om förbrukningen
09 617 8001
Kontroll av fjärrvärme-utrustning och rådgivning
09 617 8012

FJÄRRKYLA
må–fre 8–16
Försäljning och avtalsärenden
09 617 8015
kaukojaahdytys@helen.fi

ENERGITORGET OCH RÅDGIVNINGSTJÄNSTER
Elhuset, 3 vån.
må–fre 8–16
Energitorget: Gruppbokningar, råd om uppvärmning, nya ellösningar, hur du håller koll på förbrukningen och hur du väljer, använder och sköter apparaterna i hemmet.
energiatori@helen.fi

FELANMÄLAN
Störningar i eldistributionen
08001 80808
Störningar i fjärrvärme
08001 60602
Information om störningar i eldistributionen i realtid helen.fi

SAMTALSPRIS
För samtal debiteras lokalnätsavgift eller mobilnätsavgift

VINTERN SLUKAR EL

Elförbrukningstoppar orsakas bland annat av strängkyla. Den förnyade prissättningsmodellen för elöverföring styr kunderna mot en jämnare förbrukning.

VÄLJ RÄTT:

Hushållsapparaternas uppgift är att underlätta vardagen. Man kan till och med kommunicera med de nya apparaterna!

HELEN TWITTRAR

”Drabbad av elbilsfeber?” Kontakta styrelsen i ditt bostadsbolag redan före bilköpet. Också de övriga aktieägarna i huset ska erbjudas laddningsmöjlighet.”

VÄRME FRÅN SKOGEN

På Helens värmeverk på Sundholmen eldar man med pellets i mängder.

IDROTTSTOKIG OCH YRKESMAN

Joonas ”Lärvinen” Järvinen håller helsingforsbornas hem varma.

En ny torktumlare kan spara rejält med el och minska på dammråttorna under sängen.

DE BÄSTA TIPSEN FÖR KLÄDTVÄTT OCH MYCKET ANNAT MATNYTTIGT HITTAR DU PÅ HELEN.FI/ARJESSA

HELEN-TIDNING

YMPÄRISTÖMERKKI MILJÖMÄRKT
4041-0619
Painotuote

Utgivare: Helen Ab, (Kampgränden 2, Helsingfors), 00090 HELEN
tfn 09 6171, helen.fi
Chefredaktör: Seija Uusitalo

Tidningen Helen är en kundförmån. Om du inte önskar tidningen, skicka meddelande till: asiakaslehdet@helen.fi

Adressändringar Kundtjänst
09 617 8080, helen.fi

Redaktionsråd: Marja Einesalo, Mari Eskelinen, Sanna Jääskeläinen, Jarmo Karjalainen, Tuomas Ojanperä, Marko Riipinen, Rauno Tolonen, Petri Vihavainen

Repro: Aste Helsinki Oy
Tryckeri: PunaMusta 2018

Redaktion: Otavamedia OMA, producent Kati Särkelä, mediakoordinator Salla Salokanto, AD Petra Antila
Omslagsbild: Sampo Korhonen

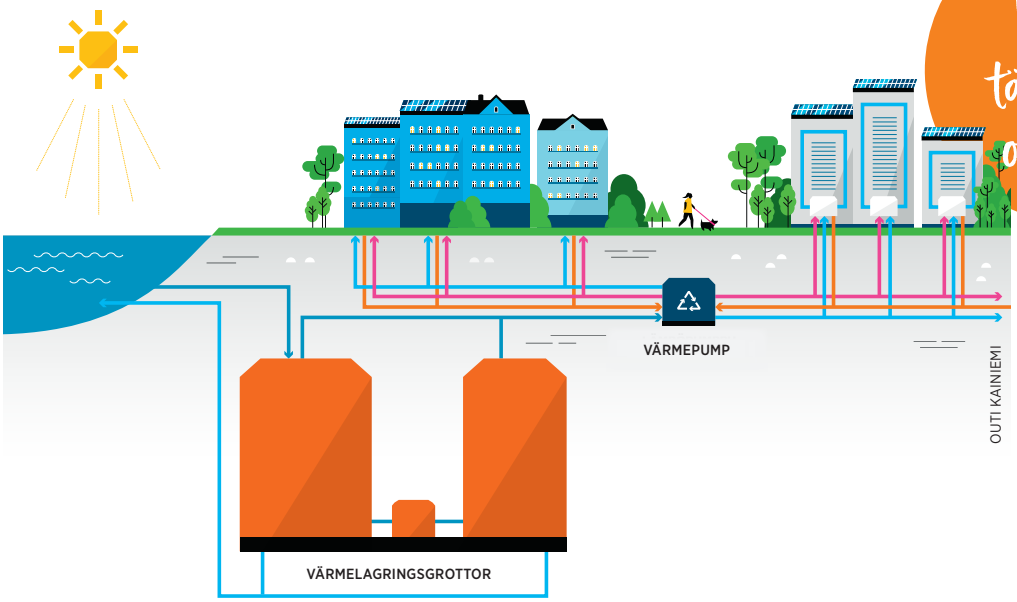
Helen Ab:s och Helen Elnät Ab:s kundtidning utkommer fyra gånger per år.

Helen utkommer nästa gång i maj 2018.

ISSN 1455-9528

Du hittar Helen på sociala medier: @energiahelen

På internet hittar du oss också på arjessa.helen.fi och helen.fi

HELSINGFORS FÅR FINLANDS STÖRSTA VÄRMELAGRINGSGROTTOR

EN SMART LÖSNING: oljegrottor som inte längre används kan tas i bruk som gigantiska värmelager. Helen har planer på två nya energilager djupt inne i berggrunden under Helsingfors, i före detta oljegrottor på Blåbärslandet och Kronbergsstranden. Så här stora energilager finns ingen annanstans i Finland.

Helen har redan värmelager vid kraftverken i Nordsjö och på Sundholmen. De planerade värmelagren i grottorna är enormt mycket större. Till exempel rymmer värmelagret på Blåbärslandet över 40 gånger mer varmt vatten än simbassängerna på Helsingfors Simstadion.

Fjärrvärmenätet i Helsingfors och det befintliga energisystemet utgör en bra plattform för nya energilösningar så som lagring och flexibilitet. Lagring av energi är en lösning som är oberoende av produktionsteknik och bränslen och lämpar sig utmärkt för Helsingfors stadsenergisystem.

Lagringen bidrar också till att Helen kan minska användningen av fossila bränslen, öka användningen av förnybar energi och återvinna spillvärme effektivt.

Leta upp det rätta svaret på frågan nedan i den här tidningen och vinn en helautomatisk espresso/kaffemaskin EQ.3 s100 från Siemens. Den eleganta maskinen mal bönorna och brygger specialkaffe enkelt och snabbt. Du kan välja mellan espresso, kaffe, cappuccino och latte macchiato. Vi lottar ut två priser.

Hur stor uppvärmningseffekt har den nya pelletspannan på Sundholmen?

a) motsvarar cirka 40 000 normala vattenkokare för hemmabruk
b) motsvarar cirka 400 normala vattenkokare för hemmabruk
c) motsvarar cirka 4 normala vattenkokare för hemmabruk

Delta i tävlingen före 13.4.2018 på adressen helen.fi./lukijakilpailu. Du kan också skriva ditt svar på ett vykort och posta det till Helen, tidningen Helen, 00090 HELEN. Kom ihåg att skriva dina kontaktuppgifter, din adress och ditt kundnummer på kortet.

VI GRATULERAR VINNARNA

Vinnarna i läsartävlingen i Helen 4/17 har dragits. VitaStyle Mixx2Go blendrar från Bosch gick till: Kaija Jäntti i Naarajärvi, Esko Korkiasaari i Vatjusjärvi och Marjo Salmela i Helsingfors.

FÖRNYBAR FJÄRRVÄRME FRÅN PELLETSVÄRMEANLÄGGNINGEN

På Sundholmen i Helsingfors produceras förnybar fjärrvärme i Finlands största pelletspanna. Den nya pelletsvärmeanläggningen invigdes i februari av borgmästare **Jan Vapaavuori**.

Anläggningen kan producera värme för 25 000 tvårumslägenheter, vilket motsvarar en stad av Nyslotts storlek.

FÅR HELSINGFORS OCKSÅ NYA BIOVÄRMEANLÄGGNINGAR?

Helen planerar att bygga nya biovärmeanläggningar i Helsingfors. Biovärmeanläggningarna ersätter användning av stenkol och svarar tillsammans med lagring av energi på framtidens värmeefterfrågan.

De områden som planerna gäller ligger i Nordsjö, Dammen och Tattarmossen. Biovärmeanläggningarna byggs i etapper så att man kan ersätta värmeproduktionen från Hanaholmens kraftverk som tas ur drift 2024. De planerade värmeanläggningarna kommer att producera förnybar fjärrvärme. Anläggningarna drivs med biobränslen från hållbara källor, till exempel pellets och skogsflis.

Helen investerar betydande belopp i förnybar energi och ersättande av stenkol. Helen intensifierar och ökar också uppsamlingen av återvunnen värme och spillvärme när den nya värmepumpsanläggningen under Esplanaden tas i drift senare i år.

HELEN/MARINA GALKIN-AALTO

SAMPO KORHONEN

SMÅSKALIG SOLELPRODUKTION ÖKAR SNABBT

Helsingforsbornas intresse för solelproduktion fortsätter att öka. Allt fler bostadsbolag, företag och småhusägare vill utnyttja energi som de själva producerar. Under 2017 fördubblades antalet småskaliga producenter i Helsingfors medan den småskaliga produktionen fyrdubblades.
Ett solkraftverk med 28 solpaneler har också installerats på taket till Helen Elnäts nya elstation i Fiskehamnen.

- i Helsingfors har installerats 13 000 solpaneler (3,2 MWp)
- antalet småskaliga producenter fördubblades under 2017
- cirka 85 % av den producerade elen används i objektet och bara 15 % matas till elnätet

Solpaneler i Helsingfors - kolla stadsdelarnas TOP 10 på Helen Elnäts webbplats: helensahkoverkko.fi

KALENDERN

INFO OM EVENEMANG PÅ ENERGITORGET

Kundkvällarnas teman är ellager i hemmen, laddning av elbilar och underhåll av hushållsapparater.

ON 28.2 KL. 17–19 SJÄLVFÖRSÖRJANDE HUSHÅLL – VARFÖR KOMPLETTERA SOLPANELERNA MED ETT ELLAGER? – Varför komplettera solpanelerna med ett ellager?
Sakkunniga besvarar bl.a. följande frågor: Hur förbättrar ellager självförsörjningen? Vilka är framtidsutsikterna för systemen? Varför lönar det sig att ha både ett solelsystem och ett ellager?

Hit!

TI 20.3. KL. 17–19 PÅ VÄG MOT ELDRIVEN TRAFIK – uppdatera parkeringsplatserna
Bostadsbolagen kan ordna laddningen av elbilar på olika sätt. Vad är bra att tänka på när bostadsbolaget ska besluta om laddningsstationer? Vilka alternativa sätt finns det? Sakkunniga: Representanterna för Helen och Fastighetsförbundet Nyland.

TI 24.4. KL. 17–19 HUR FÅR JAG HUSHÅLLSAPPARATERNA ATT HÅLLA LÄNGRE? Lönar det sig att reparera dem?
Sakkunniga från reparationsföretag och försäkringsbolag ser i sitt arbete onödiga fel som uppkommit på grund av felaktig användning. När ersätter försäkringsbolaget fel i hushållsapparater? Kom och få tips om hur du kan undvika att apparaterna går sönder i förtid och få dem att hålla längre.

Kvällarna inleds med kaffeservering från kl. 16, det egentliga programmet börjar kl. 17.

Studera programinnehållet och anmäl dig på adressen: **HELEN.FI**/TAPAHTUMAT

HUSENS VÄRMELAGRINGS-KAPACITET UTNYTTJAS

Helen Ab och Helsingfors stads bostäder Ab (Heka) genomför ett forsknings- och utvecklingsprojekt kring efterfrågeflexibilitet i fråga om värme. Helen levererar en ny mät- och rapporteringstjänst för inomhustemperaturen och luftfuktigheten i Hekas bostäder. Med hjälp av tjänsten kan husens energieffektivitet förbättras kostnadseffektivt och enkelt.

I tjänsten övervakas bostädernas temperaturnivåer, vilket gör det möjligt att styra uppvärmningen noggrannare på basis av utomhustemperaturen. På det här sättet hålls inomhustemperaturen bättre på önskad nivå trots att utomhustemperaturen varierar.

Med hjälp av tjänsten kan fastigheternas värmelagringskapacitet utnyttjas som en del av det övergripande energisystemet.

Helsingfors stads hyreshus på Krönvägen i Viksbacka är med i forskningsprojektet.

HELSINGIN ASUNTOTUOTANTO ATT

KÖP ALDRIG ANNAT ÄN TRYGGA ELAPPARATER

Produkter som köpts från utländska nätbutiker uppfyller inte nödvändigtvis säkerhetskraven i Finland eller EU. Det finns ingen instans som övervakar de här apparaternas säkerhet.

Produkter som säljs inom EU har bakom sig en bred leveranskedja från tillverkare till importörer och i slutändan säljare, som alla har sin egen roll i att säkerställa att produkten är trygg att använda. Dessutom gör myndigheterna säkerhetstest genom stickprov.

När man köper en produkt själv direkt från t.ex. Kina finns det ingen annan ansvarig instans i Finland än köparen själv.

Kom ihåg det här när du beställer elapparater på nätet:

- Rätt spänning, 230 V
- Rätt typ av stickpropp
- Kontrollera om apparaten kan användas utomhus i finskt klimat
- Om du säljer en begagnad elapparat vidare är du själv ansvarig för att den är säker.

KÄLLA: TUKES.FI

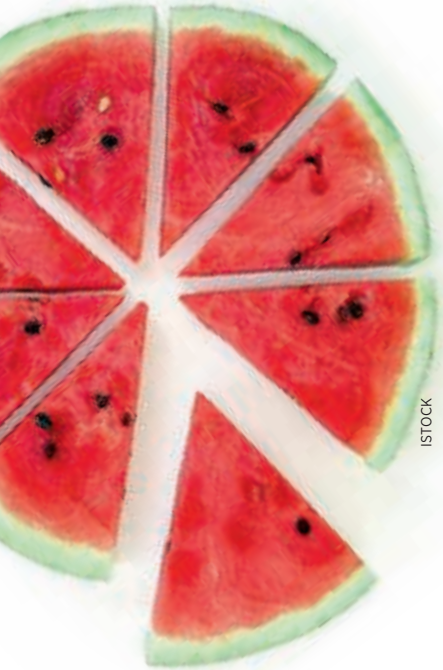
Det kan vara lockande att köpa en designlampa som du fyndat på semesterresan eller på nätet, men kom ihåg att kontrollera elsäkerheten och att apparaten lämpar sig för ditt ändamål.

Överse alltid typ av stickpropp!

ISTOCK

Kan #mikrobisähkö vara energiframtidens vilda kort?

LÄS I HELENS #ENERGIABLOGI #ENERGIATULEVAISUUS #ENERGIAMURROS

ISTOCK

MINSKA KLIMAT-AVTRYCKET

Visste du att utsläppen minskar lika mycket om du skippar en semesterresa till Thailand som om du blir vegan?

Eller att koldioxidutsläppen minskar avsevärt om du börjar använda mindre vatten eller övergår till förnybar el eller fjärrvärme?

LÄS MER I HELENS BLOGG PÅ HELEN.FI

Energitips för belysningen

1. Utnyttja alltid dagsljus när det är möjligt
2. Håll armaturerna fria från damm
3. Släck lampor som inte behövs
4. Styr belysningen

HJÄLP I VARDAGEN

ISTOCK

ETT TRYGGT HEM FÖR ALLA

1. Följ elapparaternas bruksanvisningar, använd inte skadade apparater eller sladdar. Överlåt elarbetena till yrkesmän. En annan insats för säkerheten är att rengöra apparaterna regelbundet, till exempel dammsuga baksidan på kylen och frysen en gång per år och rengöra fettfiltret i spisfläkten.

2. Barnens trygghet är i de vuxnas händer. Börja tidigt undervisa barnen om säkerheten i hemmet och lär dem hur elapparaterna ska användas.

   Se till att spisen har spislås och -skydd samt tippskydd. Dra ur stickpropparna till hushållsapparater och elverktyg när apparaterna inte används. Skydda eluttagen och glöm inte att också skydda grenuttag och skarvsladdar. Eluttag som är infällda i arbetsbänken är utom räckhåll för barn.

   Apparatsladdar väcker barns intresse och risken finns att de till exempel drar ner strykjärnet på sig. Det är bra att binda ihop elsladdarna eller dölja dem i kabelrännor, både med tanke på säkerheten och för att underlätta städningen. Tänk på armaturernas säkerhet och se till att de är ordentligt fastsatta så att de inte kan välta.

   Husdjur kan också orsaka säkerhetsrisker – de kan gnaga sönder en elsladd eller välta ett levande ljus. En hund eller katt kan oavsiktligt slå på spisen eller någon annan elapparat.

3. Många spisar och kaffebryggare har automatisk avstängning. Det finns också spisvakter som kan installeras efteråt och som bryter strömmen vid en viss temperatur eller efter en viss tid. Elapparaterna i hemmet kan anslutas till ett eluttag med kopplingsur.

   Brandvarnaren kan förses med en batteridosa och en testknapp som monteras på lägre höjd än själva brandvarnaren. Då behöver man inte kliva upp på en stege för att byta eller kontrollera batteriet.

SAKKUNNIG: HELENS ENERGIEXPERT **MARJA EINESALO**
LÄS MER OM SÄKERHETEN I HEMMET PÅ BL.A. SÄKERHETS- OCH KEMIKALIEVERKETS WEBBPLATS: TUKES.FI

Allt fler vill satsa på inredningen i köket. Integrerade vitvaror ger ett enhetligt utseende och tillfredsställer även mer krävande kockar. Induktionshällen i förgrunden känner av kokkärlets storlek och form. I bakgrunden en kombinerad ugn/mikrovågsugn ur Siemens iQ700-serie.

PRECIS LAGOM!

Det lönar sig att välja hushållsapparat efter hur man har tänkt använda den. Utbudet av hushållsapparater med specialegenskaper är enormt, och allt fler apparater kan anslutas till internet.

Text Pi Mäkilä | Foto Martti Järvi

Många blir nästan snurriga i skallen när det är dags att köpa en hushållsapparat. Urvalet är så stort att det kan kännas svårt att hänga med. **Kristiina Pakarinen** som är marknadsföringschef på BSH Kodinkoneet berättar att den senaste och största trenden i fråga om hushållsapparater är att de också kan anslutas till internet.

”Principen för de här apparaterna är att användarna gratis laddar ner den tillhörande appen i sin appbutik. Sedan kan de följa apparatens funktion med hjälp av telefonen, pekplattan eller datorn eller till och med fjärrstyra apparaten.”

Apparnas syfte är att underlätta hanteringen av apparatens program och meddela om det uppstår ett fel i apparaten.

”Om man till exempel använder tvättmaskinen och glömmer öppna vatten-

→

Mieles kombiugnar med ånga har många egenskaper. Ugnen är ångugn och vanlig ugn i ett och kan därmed användas för både matlagning, bakning och ugnsstekning.

Folk vill laga allt mer krävande maträtter.

kranen får man veta det via appen. På samma sätt meddelar appen när tvättprogrammet är klart.”

De nya egenskaperna är framför allt tänkta att göra vardagen enklare.

”I princip kan man slå på ugnen redan på väg hem från jobbet, och när man handlar mat kan man kolla läget i kylskåpet i realtid”, säger Pakarinen.

Marknadsföringschef **Arto Arhipoff** på Electrolux tror att efterfrågan på appar sakta ökar när konsumenterna vänjer sig att använda dem.

”Apparna blir också hela tiden bättre. I framtiden erbjuder de inte bara fjärrstyrning utan också mycket annat som man har nytta av”, säger Arhipoff.

KÖKET EN FÖRLÄNGNING AV VARDAGSRUMMET

Hur köket är inrett har också betydelse för hushållsapparaternas egenskaper. Kristiina Pakarinen påpekar att folk satsar på design och allt oftare vill inreda köket till ett rum att umgås i.

”Nu vill vi vara i köket också när vi inte lagar mat. Därför vill vi också att allt fler apparater ska vara inbyggda i köksinredningen. En del apparater kan också kommunicera med varandra, så att spisfläkten startar automatiskt när man slår på spisen.

Överlag vill folk satsa mer än förut på hushållsapparater och inredning. Det märks bland annat i vitvarornas placering.

”Kylskåpet är lätt att bygga in och många vill också ha inbyggd diskmaskin. Inbyggnad eller integrering av apparater är inget nytt fenomen, men intresset för det fortsätter att öka.”

Också spisfläkten kan integreras.

”Särskilt om man bygger en köksö vill man inte längre ha en dominerande spisfläkt ovanför den. Spisfläkten kan integreras i spishällen eller arbetsbänken eller i taket. Då blir fläkten mer som ett inredningselement som spar utrymme och skapar rymd i köket”, tillägger Pakarinen.

Arto Arhipoff säger att största delen av hushållsapparaternas nya egenskaper ännu inte har slagit igenom bland den breda allmänheten. ”De nya egenskaperna ger ofta möjlighet till ett bättre slutresultat. Men användargränssnittet måste ändå vara enkelt och begripligt.”

Både Arhipoff och Pakarinen säger att intresset för matlagning är en orsak till att köksutrustningen blivit mångsidigare.

”Folk vill laga allt mer krävande maträtter och tar modell av proffskockar. Ett exempel är kombiugnar med både stek- och ångfunktion – de har redan länge funnits på marknaden och blir hela tiden populärare. Induktionsspisar börjar redan vara standard i många kök”, säger Arhipoff.

Kombiugnarna har både stek- och ångfunktion. Ångan gör baguetterna frasiga och ugnsrätterna saftiga inuti och knapriga på ytan. Ångfunktionen kan också användas separat, om man vill laga hälsosam mat utan fett.

VÄLJ APPARAT EFTER HUR DU ANVÄNDER DEN

Hur i all världen ska man då veta vilken apparat man ska välja? Pakarinen på BSH Kodinkoneet betonar att det beror på hur man har tänkt använda den.

”Till exempel vid val av tvättmaskin är det bra att fundera på om det räcker med bara en tvättmaskin →

ATT TÄNKA PÅ NÄR DU KÖPER VITVAROR

- Tänk igenom hur apparaten kommer att användas. En singel som bor i lägenhet behöver kanske inte en likadan tvättmaskin som en familj i ett stort hus. Satsa på en kombinerad tvättmaskin/torktumlare om du inte har tillräckligt med plats för att torka tvätten.
- Kom ihåg att kolla apparaternas energimärkning. Energimärkningen ger jämförbar information vid köptillfället. Särskilt när det gäller apparater som används mycket och långvarigt, så som kyl och frys, är det bra att ta energiförbrukningen på allvar.
- Glöm inte underhållet. Kom ihåg att köra en underhållstvätt regelbundet och håll apparaterna rena. Om en apparat inte fungerar normalt, kalla då på en montör för att bedöma läget.

09_Kuvateksti

Apparater håller längre om man sköter om dem.

eller om man också behöver torkfunktion eller en torktumlare. I lägenheter brukar det vara ont om torkutrymme, och genom att välja en kombinerad tvättmaskin/torktumlare spar man då det utrymme som en separat torktumlare eller torkställning skulle kräva.”

Vid val av diskmaskin ger Pakarinen rådet att ta med några av sina favoritkärl till butiken.

”Det går bra att testa i butiken hur de passar i korgarna. Om man till exempel ofta använder vinglas med fot är det bra att kolla i förväg att de får plats i diskmaskinens korgar. När man väljer diskmaskin är det också bra att tänka på torkresultatet och bullernivån, särskilt om man har öppen planlösning.

Det är också skäl att kolla energimärkningen.

”Ju mer apparaten används, desto större betydelse har förbrukningen. Mest energi sparar man genom att inte pruta på energimärkningen när man väljer kyl och frys, eftersom de ju är på hela tiden.”

Arto Arhipoff ger rådet att tänka igenom hur apparaten kommer att användas.

”För den som sällan lagar mat är det antagligen onödigt att köpa en kombiugn. Hemmakockar med höga krav gör klokt i att diskutera med en expert om olika produkter och deras möjligheter.”

Samsungs kyl/frys Family Hub är hemmets mittpunkt. Touchskärmen låter dig se kylskåpets innehåll via mobiltelefonen, kommunicera med familjen och förgylla matlagningen med att spela musik eller se på tv.

Whirlpools kombinerade mikrovågsugn/spisfläkt får plats även i ett litet kök. Kombinationen kan monteras ovanför spisen eller hällen.

Mieles Combiset-häll har vinklad panel. Den ergonomiska panelen underlättar användningen.

GLÖM INTE UNDERHÅLLET

Många konsumenter får gråa hår när deras hushållsapparater går sönder strax efter att garantitiden gått ut. Det är inte alltid apparatens fel. Både Kristiina Pakarinen och Arto Arhipoff betonar att tillverkarens ansvar för att en apparat fungerar fortsätter även efter garantitiden.

”Det är ett slags urban legend att apparater går sönder när garantitiden gått ut. Fel kan uppstå i alla tekniska apparater, och det är helt normalt att till exempel bilar behöver service. På samma sätt måste man komma ihåg att serva diskmaskinen och kylskåpet. Apparater håller längre om man sköter om dem”, säger Arhipoff.

Kristiina Pakarinen påpekar att tillverkarens produktansvar förutsätter att produkten har använts korrekt.

”Till exempel håller en tvättmaskin cirka tio år, men livslängden är alltid beroende av hur den används. Om man kör flera maskiner tvätt varje dag kan användningen redan jämföras med storhushåll, vilket påverkar maskinens livslängd. Ofta beror problemen ändå på att man inte har skött om maskinen. Till exempel är det bra att rengöra tvättmedelsfacken, gummibälgen och trumman regelbundet.”

Veli Toivanen på Kodinkonehuolto V. ja Y. Toivanen känner till fenomenet.

”Många glömmer bort underhållet. Nuförtiden köper folk ofta genast en ny maskin, trots att felet kanske beror på stopp i pumpen eller avloppsslangen.

Toivanen påpekar att man åtminstone en gång per år borde köra tvättmaskinen på 95 grader utan tvättgods i.

”När vattnet är nästan kokhett spolar det bort fett och avlagringar

En kombinerad ugn/mikrovågsugn spar utrymme i köket. När du lagar mat i ugnen kan du slå på mikrovågorna för att förkorta tillagningstiden.

PETRA ANTILA

3 GENIALA TIPS

Lyx

Torkskåpet LG Styler med ångfunktion fräschar upp dina kläder med ånga. Du kan utan kemiska medel sanera mjukisdjur eller accessoarer som är svåra eller omöjliga att tvätta.

För det lilla hemmet

Bänkdiskmaskinen iQ100 speedMatic från Siemens erbjuder en stor diskmaskins funktioner i kompakt format.

Bekvämt

Electrolux kombinerade tvättmaskin och torktumlare DualCare både tvättar och torkar tvätten. En kombinerad tvättmaskin/torktumlare är ett bra val om torkutrymmet är begränsat och det inte finns plats för en separat torktumlare.

och förhindrar att det blir stopp någonstans. Det är också bra att rengöra och kolla tvättmaskinens luddfilter regelbundet.”

Diskmaskiner behöver i allmänhet inte någon extra diskomgång med hett vatten, eftersom disktemperaturen i regel är hög.

”Särskilda rengöringsmedel för diskmaskiner är ganska onödiga. Däremot är det ytterst viktigt att rengöra silen, eftersom diskmaskinernas teknik innehåller känsliga sensorer. Om silarna blir tilltäppta kan de här sensorerna inte fungera”, säger Toivanen.

När det uppstår ett fel i en hushållsapparat lönar det sig att ringa en montör.

”Ofta är felen små och lätta att reparera. Många gånger är felet inte ens i själva apparaten utan till exempel i avloppsslangen.

Man kan också annars be en montör komma och ta en titt på apparaten.

”Ofta kan montören dra slutsatser redan av hur den låter. Det mesta går att reparera, men om apparaten är väldigt gammal måste man förstås överväga om det lönar sig.”

KVALITET LÖNAR SIG

Veli Toivanen ger rådet att tänka på underhållet redan när man köper en apparat.

”Billigt är sällan bra sägs det, och oftast stämmer det. Ju dyrare och tyngre en apparat är desto hållbarare är den oftast också. Bland annat säger tvättmaskinens vikt redan mycket om tillverkningsmaterialen och kvaliteten”, säger Toivanen.

Också Pakarinen och Arhipoff understryker materialets betydelse. Förutom materialet har också tekniken betydelse, och mer teknik betyder inte ökad risk för att någonting går sönder.

”Tvärtom. Teknik gör inte en apparat känsligare utan kan bidra till att hålla den i skick. Tekniken märker bland annat om tvätten är ojämnt fördelad i maskinen så att den inte kan centrifugera tryggt. Med andra ord förlänger tekniken apparatens livslängd. Apparaten är på sätt och vis smartare än sin användare”, säger Kristiina Pakarinen. ■

EN SPECIELL PLATS

SPALTEN PRESENTERAR HELENS ENERGIPRODUKTION UR ETT ANNORLUNDA PERSPEKTIV

INTE VILKEN PANNA SOM HELST

I Helens värmeverk på Sundholmen finns Finlands största pelletspanna som är 14 meter hög.

Bild Aleksi Nurmi, bilden är tagen under byggnadsfasen | Illustration Petra Antila

PANNANS VATTENVOLYM ÄR CIRKA

45m³

ELLER

15 000 X 3L

UPPVÄRMNINGSEFFEKTEN MOTSVARAR CIRKA

40 000

VATTENKOKARE FÖR HEMMABRUK

ELLER **15 000** FÄLTKAMINER

FÖRNYBAR FJÄRRVÄRME FÖR

25 000

TVÅRUMSLÄGENHETER

I JÄTTEPANNAN uppkommer förnybar fjärrvärme. Det huvudsakliga bränslet för Sundholmens värmeverk är pellets, som mals till pulver före förbränningen i pannan.

Med full bränsleeffekt kommer värmecentralens pelletsförbrukning att vara cirka 21 ton i timmen, vilket betyder ett långtradarlass med pellets varannan timme.

Pelletsvärmeanläggningen byggdes på Sundholmens kraftverksområde i stället för den oljeeldade värmecentral som revs. Investeringen är ett led i Helens omfattande program för att öka användningen av förnybar energi.

NATUREN GER INSPIRATION

Våra val i vardagen har betydelse för jordens framtid och allas välbefinnande. Journalisten, fotografen och författaren Kimmo Ohtonen vill konsumera med eftertanke och stå upp för de svagare.

Text Tarja Västilä | Foto Sampo Korhonen

Naturen har alltid stått Kimmo Ohtonen nära. Skogen kring barndomshemmet och sommarstugan var både andningshål och tillflyktsorter för honom. Ute i naturen var det inte farligt och där mådde han bra. I skogen klarade han sig.

”Min bror och jag brukade plocka bär och svamp tillsammans med mamma, jag blev van att röra mig i naturen. Av mamma lärde jag mig också empati: att alltid stå upp för de svagare.”

Viljan att stöda hjälpbehövande fick Ohtonen att simma 140 kilometer över Saimen och cykla 850 kilometer från Rovaniemi till Tammerfors. Genom att simma samlade han in pengar för att skydda saimenvikaren. Idén föddes på bastulaven: tänk om man skulle ta och pröva på vikarens liv.

”Saimenvikaren är som Sibelius produktion, en nationalskatt. Mår vikaren bra mår hela den övriga livsmiljön bra. Genom att skydda vikaren skyddar vi samtidigt våra sjöar och vattendrag och påverkar därmed vårt välbefinnande.

Cykelfärden under Näsdagsinsamlingen resulterade i en stor summa pengar för barn i u-länder. Före sina jippon var Ohtonen varken supersimmare eller hängiven cyklist. Enligt honom växer man som människa genom att stiga utanför sin bekvämlighetszon.

NATURLIG HISTORIEBERÄTTARE

Studierna förde Kimmo Ohtonen till England: Manchester var tillräckligt långt borta från fadern, vars våldsamhet hade terroriserat familjens vardag ända sedan Kimmos barndom. Där studerade han sociologi och fick dessutom jobb på ITV och BBC. Han sammanställde, spelade in och editerade tv-dokument och aktualitetsprogram.

”Saimenvikaren är som Sibelius produktion, en nationalskatt.”

”Jag hade inget skyddsnät och klarade mig genom att jobba. Det var min journalistskola: jag fick ta ansvar och se hur samhället fungerar och människor beter sig.”

Efter de hektiska åren i England tog Kimmo sabbatsledigt. Lämpligt nog blev han då erbjuden jobb på Yle och tog emot det.

Sedan dess har naturreportern också blivit naturfotograf och författare. Finländarna blev förtjusta i hans debutbok Karhu – voimaeläin: den blev läsarnas favorit i Finlandiatävlingen. I höstas utkom *Metsäkansan tarina*. Under arbetet på boken rörde sig Ohtonen i de finska skogarna i ett års tid och dokumenterade naturens under i ord och bild.

”Bilder har kraft, de är fönster mot naturen. Jag vill förmedla kunskap, känsla och berättelser.

Redan under åren i England steg Ohtonen upp varje morgon klockan sex för att hinna skriva före jobbet. Romanen kom aldrig längre än till skrivbordslådan, men drömmen levde kvar. Efter fjolårets tjänstledighet föddes *Ikimaa: Soturin tie*, en fantasyroman som utkommer i mars.

”Jag blev förvånad över att jag skrev fantasy, som jag nästan inte alls har läst. Ens egen ofullkomlighet är en bra sak, det tvingar en att förnya sig och ta reda på. Framgång för alltid människan framåt.”

MILJONER DROPPAR

Ohtonen som bor intill Viks naturskyddsområde säger att naturen är en resurs i vardagen för finländarna och en källa till inspiration och energi. →

VEM? Kimmo Ohtonen, 37, frilansjournalist, fotograf och författare. Han är känd för sina naturprogram, -fotografier och -böcker. Han har tilldelats Vetenskapskommunikationspriset och Gyllene Venla-priset. Familjen består av hustrun Laura och taxen Alma. Fritidsintressena är läsning, simning och skidåkning.

Ohtonen och hans fru antog också veganutmaningen.

Kockande Kimmos energitips

Det lönar sig att göra en större sats på en gång och huvudsakligen äta vegetariskt.

”För mig är fosterländskhet att lära känna naturen i hemlandet: jag åker hellre på fotoresa till Kuusamo än till Afrika. Miljöaspekterna inverkar också på mitt val. Jag åker kollektivt och hyr bil vid behov.”

TV-serien *Villien jäljillä* som börjar i höst kommer att föra Kimmo och skådespelaren **Pirjo Hei kkilä** till bland annat Borneo, Himalaya och Spetsbergen för att leta efter de sista hotade djuren. Det enda sättet att ta sig dit är med flyg, men samarbetspartnern WWF kompenserar för utsläppen.

Nyckelfaktorer i arbetet mot klimatförändringen är enligt Ohtonen företagen som producerar och använder energi och som också påverkar konsumenternas beteende. Han medger att det redan har hänt många bra saker efter att man börjat slå på trumman om miljöfrågor. Insatser behövs även framöver.

”Klimatförändringen berör oss alla. Det är otroligt på hur kort tid människan har lyckats rubba balansen i livsförhållandena på jorden. Till exempel står köttproduktionen för 30 procent av utsläppen och skogen skövlas för att bli åkermark. Vi måste göra förändringar, det finns ingen tid att förlora.”

Ohtonen och hans fru antog också veganutmaningen. Orsakerna var tre: miljön, den egna hälsan och djurens rättigheter. Enligt Kimmo är vardagsvalen inte bara en droppe i havet – också beslut som fattas av ett folk på drygt fem miljoner gör skillnad.

KONSUMTION MED EFTERTANKE

Ohtonen är också bekymrad över den enorma plastanvändningen. Han dövar sitt dåliga samvete genom att packa inköpen i en tygkasse och en flergångspåse, och genom att tänka igenom vad han verkligen behöver.

”Som tur har vårt bostadsbolag en bra återvinningspunkt. Det skulle kännas konstigt att strunta i att återvinna avfall. Jag tänker också noga på min egen konsumtion. Man måste använda naturresurserna med eftertanke och leva därefter.”

Mammas lärdomar sitter i: släck lamporna, slösa inte med vatten i duschen. Familjen laddar sina mobiler med ekoel, äger ingen TV och lägenheten värms med fjärrvärme. Visserligen drömmer familjen om att flytta ut på landet, ännu närmare naturen.

”Jag brukar iaktta fåglar och andra djur på samma plats vid olika tider. Även om jag gärna turistar i hemlandet trots att det är så underskattat, skulle det vara fint att till exempel kunna titta på älgar nära hemknuten.

Men först ska Ohtonen iväg till en vassrugge i Borgå. Skäggmesarna väntar. ■

1981 Kimmo föds i Kervo och tillbringar sina första år i trollskogen som börjar bakom knuten.

1985 På semester i Lappland är julaftonspredikan oändligt lång. Folk skruvar sig i bänkarna och till sist ropar fyraåringen med hög röst: ”När är det här slut?” Hela församlingen brister ut i skratt.

1988 Kimmo och brodern Ville gör en egen tidning med enbart sportsidor. De klipper ut bilder ur tidningarna och skriver berättelserna själva.

Kimmos första energihandling:

Vi plockade bär och svamp, slösade inte med vatten i duschen och släckte onödig belysning.

1998 Ynglingen som går i idrottsgymnasiet och spelar fotboll skriver dikter i hemlighet och drömmer om att bli författare.

2003 Flytt till Manchester. En del av Kimmo är fortfarande kvar där.

2017 Ett kärleksäktenskap ingås. Paret kombinerar sina efternamn till Ohtonheimo. I Finland finns det tre som heter Ohtonheimo: Kimmo, Laura och deras tax Alma.

just nu

2018 En tonårsdröm blir verklighet: Kimmos skönlitterära debutverk utkommer.

MASKINMONTÖR JOONAS JÄRVINEN, 31 Verksamhetsställen: **Helens värmecentraler, fjärrkyleanläggningar och pumpstationer** Examen: **Specialyrkesexamen för fjärrvärmeövermontör** Anställd på Helen: **snart 10 år**

Gilla Lärvinens klanterier på sociala medier.
Facebook: Lärvinen
Instagram: larvinen12
www.larvinen.com

VÄRME OCH HÖG STÄMNING

Superidrottsfanet Lärvinens alter ego jobbar till vardags med att hålla Helsingfors varmt så att stadsborna inte ska frysa.

Text Susanna Haanpää | Foto Sirpa Levonperä

SOM MASKINMONTÖR sköter jag det mekaniska underhållet och servicen av Helens värmecentraler, kylcentraler och pumpstationer. Hit hör till exempel installation och service av fjärrvärmepumpar och underhåll av fjärrvärmeanläggningar, plus årsservice och provkörning av anläggningarna efter servicearbetena.

Värmecentralerna är en del av produktionen, men som namnet säger producerar de inte el utan fjärrvärme. Värmen behövs vanligen när det är vinter och kallt och värmen från kraftverkens kraftvärmeproduktion inte räcker till. Om vädret blir kallare än minus åtta grader börjar vi använda värmecentralerna för att stadsborna inte ska frysa. När folk frågar vad jag jobbar med brukar jag säga att jag håller Helsingfors varmt.

I MAJ HAR JAG VARIT 10 år på Helen. Jag började med sommarjobb som plåtslagare-svetsare, och efter det jobbade jag som montör. På Helen uppmuntrar de oss att studera, och därför utbildade jag mig till fjärrvärmemontör på sidan om jobbet. Senare avlade jag också specialyrkesexamen för fjärrvärmeövermontör.

Det bästa i mitt jobb är förutom bra arbetskompisar att arbetsuppgifterna är mångsidiga, vilket beror på att anläggningarna i värme- och kylcentralerna är helt olika. Samtidigt är det här också en utmaning, eftersom varje central är en personlighet för sig. Dessutom förnyas anläggningarna hela tiden, vilket gör att man hela tiden måste hänga med i svängarna.

Ibland jobbar jag och mina kolleger en hel arbetsdag med samma objekt, andra gånger kan vi ha fem objekt på samma dag. Arbetsledningen och arbetsplanerarna bestämmer vad som ska göras när och i vilken ordning. Vi har nära kontakt med energikontrollrummen när vi påbörjar ett servicearbete och när det är slutfört.

NÄR JAG ÄR LEDIG från jobbet förvandlas jag till idrottsfanet Lärvinen, som hejar på finska idrottare och åker världen runt för att höja stämningen på läktarna.

Lärvinen kom till när jag och min arbetskompis **Atte Salminen** åkte till ishockey-VM i Ostrava år 2015. Vi väckte både de andra fansens och mediernas uppmärksamhet med vår klädsel och fina stämning. Då föddes Lärvinen, som hejar passionerat på sitt eget lag inte bara i hockey utan också i fotboll och korgboll och amerikansk fotboll.

Lärvinen är redan ett fenomen. Folk vill bli fotade med honom och ber om hans autograf. Det tog lite tid innan jag lärde mig skriva min autograf så att jag ändrade första bokstaven i efternamnet till ett L. Det finns också andra skillnader mellan oss; jag är kanske lite lugnare på jobbet än som Lärvinen.

Tack vare Lärvinen har jag också fått komma med i Pietarinkadun Oilers. Ett av de mest oförglömliga ögonblicken var hockeyspelaren **Kimmo Timonens** avskedsmatch, där vi samlade in 37 260 euro för barnsjukhuset i Kuopio.

Lärvinen har mycket på sitt program. I vårens och sommarens tävlingskalender har han åtminstone bokat in hockey-VM i Danmark och fotbolls-VM i Ryssland. ■

VÄRDESTEGRING FRÅN SOLEN

Solpaneler blir snabbt vanligare även i bostadsbolag. Bostadsaktiebolaget Säästölaita lät installera ett solelsystem sommaren 2017. Investeringen konstaterades vara så förnuftig att den godkändes enhälligt i bolaget.

Text Samuli Kotilainen | Foto Sirpa Levonperä och Teräsyhtiö Naumanen Oy

Framtiden kan finnas på en överraskande plats. Månsas är ett äldre bostadsområde i Helsingfors, där många av flervåningshusen är byggda redan för ett halvt sekel sedan. På taket till bostadsbolaget Säästölaita på Storkärrsvägen 12 kan man emellertid se en modern syn som snart blir vardag i hela landet. På taket finns 40 solpaneler som fångar upp solkraft för bostadsbolagets behov.

I omgivningen förekommer solpaneler närmast på småhustak, men i flervåningshus är det fråga om en betydligt större installation. Panelerna har en sammanlagd yta på hundra kvadratmeter och systemets maximala effekt är tio kilowatt.

Systemet väntas producera cirka 8,5 megawattimmar el per år. Det innebär cirka 5–10 procent av den el som behövs för bostadsbolagets gemensamma system och utrymmen.

Panelernas livslängd 25–30 år

Idén till solelprojektet kom ursprungligen från disponenten. Jukka Keinänen på Talohallinta Oy berättar att bolaget årligen ordnar möten där man informerar bostadsbolagens styrelser om ny teknik och idéer som visat sig bra. Ett av fjolårets teman var solkraft.

Styrelsen för Säästölaita hakade genast på. Bostadsbolaget hade tidigare gjort en enkät bland de boende och lagt upp en handlingsstrategi utifrån den. Redan då fanns hänsyn till miljön med som ett viktigt tema, berättar styrelseordförande Pirjo Karppinen.

”Var och en inser att miljövänlighet behövs. Jag ser det också som en del av fastighetens image och bostädernas värde.

Projektet konstaterades också vara ekonomiskt försvarbart. Återbetalningstiden för ett solelsystem är 10–15 år. Systemet har emellertid en livscykel på 25–30 år och är rätt så underhållsfritt under den tiden.

Kolla panelernas produktion

I husets elcentral kan man se solpanelernas produktion på displayen till invertern som matar el till nätet. Man kan se panelernas dagliga eller totala produktion samt effekten.

PRODUKTION UPP TILL **8 500** KWH/ÅR

Kom ihåg!

ANMÄL solpaneler och annan småskalig elproduktion till ditt lokala nätbolag.

Genom anmälan bidrar du till alla invånares säkerhet. Produktionsanläggningens lämplighet, ändamålsenliga standarder samt installationsarbetets kvalitet ser till att det inte blir några otrevliga överraskningar.

Be gärna din elentreprenör göra anmälan, men förstås kan du också göra det själv.

Solelprojektet konstaterades vara så förnuftigt att bostadsbolaget i praktiken var enhälligt i sitt beslut, berättar disponenten Jukka Keinänen (i mitten) samt Pirjo Karppinen och Jorma Karanko från bostadsbolagets styrelse.

Från marken ser man inte de fyrtio solpanelerna som sitter uppe på taket till ett av bostadsbolagets hus. Inga hål eller genomföringar behöver göras i taket vid monteringen. Därmed uppkommer inte heller någon risk för läckage.

De 40 panelerna sitter bra på 1960-talshusets tak.

Bostadsbolaget har varit föregångare i sitt område i många avseenden. Nästa projekt blir kanske laddningsstationer för elbilar.

På infotavlan i trapphuset kan man på vägen ut bekvämt kolla bl.a. vädret och tidtabellerna för kollektivtrafiken.

Bostadsbolaget hade redan de 25 000 euro som behövdes, och tack vare projektet togs pengarna i bruk på ett sätt som ger avkastning.

”Bolagsstämmans beslut var helt enhälligt. De boendes inställning var att det här projektet absolut måste genomföras”, säger Jorma Karanko som är medlem i bostadsbolagets styrelse.

”Bostadsbolaget har varit föregångare i sitt område i många avseenden. Bolaget var det första som installerade hiss, bolagsbredband, elektroniska infotavlor i trapphusen och nu solpaneler. Nästa projekt blir kanske laddningsstationer för elbilar.”

Solpanelerna installerades i somras och installationsarbetena förlöpte ganska friktionsfritt. På drygt tre månader har systemet redan producerat över tre megawatt el.

Kostnaden per bostad blir några hundra euro. I bolaget tror man emellertid att solelsystemet kommer att höja bostädernas värde betydligt mer än så.

RÄTT DIMENSIONERING GER MAXIMAL NYTTA

Intresset för solelsystem är starkt just nu, säger Helens marknadsföringschef **Timo Huolman**. Folk vill värna om miljön och solpanelerna har kommit ner i pris, vilket har gjort solkraft till ett lockande alternativ. Därför sprider sig solkraften snabbt i företag, småhus och även i bostadsbolag.

”Vi dimensionerar solelsystemen så att bostadsbolaget får maximal nytta av elproduktionen”, säger Huolman.

Tumregeln vid dimensioneringen är att bostadsbolaget självt ska kunna använda all solenergi också de soligaste dagarna. Det lönar sig bäst att använda energin själv, eftersom man då inte bara spar in på energikostnaderna utan också på överföringsavgifterna och skatterna för köpt el.

Vissa dagar kan det förstås hända att bostadsbolaget inte behöver all energi som produceras. Då kan man sälja överskottet till elbolaget.■

FÅR DE BOENDE I BOSTADSBOLAGET GOTTGÖRELSE FÖR PRODUKTIONEN AV SOLKRAFT?

Utnyttjande av solkraft i bostadsbolag är en sak som man vill främja. I Aalto-universitetets och Helen Elnäts projekt FinSolar söker man en duplicerbar och ekonomiskt lönsam modell för samproduktion av solkraft för aktieägare i bostadsbolag. Målet är att hitta en modell som ger aktieägarna gottgörelse för produktionen.

”Största delen av Helen Elnäts kunder bor i bostadsbolag, alltså i flervånings-, rad- eller parhus. Med hjälp av fjärravlästa mätare och en krediteringsberäkningstjänst får småskaliga producenter i bostadsbolag samma nytta i fråga om överföringsavgiften och elskatten som småskaliga producenter i enfamiljshus. Den nuvarande lagstiftningen innehåller emellertid vissa utmaningar när det gäller storskalig användning av den modell för krediteringsberäkning som nu testas”, säger mätningschef **Mika Nousiainen** på Helen Elnät.

Forskningsprojektet är omfattande och information samlas in med tanke på såväl användarnas som samhällets bästa. Pilotobjekten är belägna på olika håll i landet. Genom pilotförsöken samlar man praktiska erfarenheter ur såväl de boendes som olika intressegruppers, till exempel disponenternas, perspektiv.
Läs mer om projektet: www.finsolar.net

Intresserad?

SOLPANELER PÅ TAKET TILL DITT HUS

Innan du skaffar dig en småskalig elproduktionsanläggning ska du höra med byggnadstillsynsmyndigheten om du behöver bygglov och åtgärdstillstånd. Närmare anvisningar finns på Helen Elnäts webbplats helensahkoverkko.fi/smaskalig-produktion

PRISSÄTTNINGEN KAPAR ELFÖRBRUKNINGSTOPPARNA

Prissättningsmodellen för elöverföring förnyades för en del av Helen Elnäts kunder. Modellen är hämtad från industrin och stöds av forskning.

Text Raili Leino | Foto Tran Le

I somras införde Helen Elnät en prissättningsmodell för elöverföring, där konsumentens räkning består av tre delar. Den nya modellen gäller egnahemshus med elvärme.

Tidigare bestod elöverföringen av en fast grundavgift och en överföringsavgift för nattrespektive dagtid på basis av mängden energi. Nu har en effektavgift tillkommit som en ny komponent.

Effektavgiften bestäms enligt den timme under året då kunden har använt mest eleffekt.

EL UTAN TOPPAR

Petri Vihavainen som svarar för Helen Elnäts kommunikation säger att tanken bakom effektavgiften är att få en jämnare elförbrukning utan höga förbrukningstoppar.

”Syftet med införandet av en effektavgift är inte att höja konsumentens elräkning. Därför sänkte vi den förbrukningsberoende energiavgiften som gäller nattetid med 30 procent.”

Beroende på förbrukningsprofilen har elräkningen ändå ökat för en del kunder och minskat för andra.

Kaija Savolainen som är verksamhetsledare på Finlands Egnahemsförbund påminner om att enligt förbundets utredning har elräkningen stigit för elvärmekunder i hela landet särskilt på grund av överföringsavgiften.

Vad borde konsumenten då göra för att räkningen inte ska stiga?

Enligt Vihavainen är hemligheten att aldrig slå på alla elapparater på full effekt samtidigt. I elvärmehus är det oftast uppvärmningen som är mest effektkrävande.

”Vid kallt väder lönar det sig att elda med ved. När man badar bastu kan man skruva ner elvärmen i huset. Förbrukning som kräver stor effekt kan styras till natten.”

Det här kan man göra manuellt, men med hjälp av automation går det enklare och effektivare.

Automationsutrustning finns att köpa från några hundra euro upp till ett par tusen euro. Enligt försäljarna tjänar utrustningen in sig på 5–8 år. Automationen optimerar effektförbrukningen och styr värmeelement och varmvattenberedare till billigare timmar.

BLICKEN MOT FRAMTIDEN

Den nya prissättningsmodellen har utvecklats med stöd i forskning.

Professor **Samuli Honkapuro** vid Villmanstrands tekniska universitet har utrett hur man kan påverka förbrukningen genom prissättningen av el. I undersökningen visade det sig att en effektavgift är ett viktigt element för att jämna ut förbrukningstoppar.

”Det är samma idé som med bredband, där kunden betalar för överföringshastigheten och inte för mängden data som överförs”, säger Honkapuro.

Reformen är en förberedelse för framtiden, då allt mer vind- och solkraft vars produktion varierar kommer att matas till elnäten. →

Effektavgiften gäller endast elvärmekunder.

SAMULI HONKAPURO
professor, Villmanstrands tekniska universitet

KAIJA SAVOLAINEN
verksamhetsledare, Finlands Egnahemsförbund

PETRI VIHAVAINEN
kommunikationschef, Helen Elnät Ab

”Hittills har kraftverken producerat just så mycket el som människorna förbrukar. I framtiden växlar elproduktionen med vädret medan förbrukningen anpassar sig efter det. Därför behövs det smarta lösningar”, säger Vihavainen.

ELBILEN REVOLUTIONERAR

Elbilarna är ett kapitel för sig. På riksnivå är målet att antalet elbilar ska vara uppe i 250 000 år 2030. Enligt somliga borde antalet vara 600 000. Laddningen av elbilar innebär en stor last i elnätet. Det är inte likgiltigt när laddningen sker.

Enligt Vihavainen är det väsentligt att laddningen av elbilar sker genom smart styrning. Elbilarna laddas huvudsakligen på natten när den övriga elförbrukningen är liten.

Dagens bilvärmaruttag lämpar sig inte för elbilar. De är långsamma och ofta feldimensionerade.

I Honkapuros vision är laddningsstationerna dubbelriktade. Under kvällens förbrukningstopp kan man till exempel ta el till bastun från bilens batteri. Batteriet hinner gott och väl laddas upp igen senare under natten, så att man kan åka iväg med bilen på morgonen.

”Det handlar om små tidsförskjutningar. Förbrukningen är högst kring åttatiden på morgonen och sextiden på kvällen när folk kommer hem från jobbet. Det har stor betydelse om man kan flytta bort förbrukning från de här timmarna”, säger Vihavainen.

MODELL FRÅN INDUSTRIN

Inom industrin är effektbaserad prissättning välbekant. Stora elförbrukare har redan länge haft en effektbaserad priskomponent. Industrianläggningarna följer elpriset i realtid. Om priset plötsligt går upp kan de tillfälligt stänga av utrustning som inte behöver vara på kontinuerligt, till exempel stora frysar, fläktar och värmeanordningar. Ett par timmars avbrott i dessas funktion har ingen betydelse.

El köps och säljs till börspris, som kan stiga mycket högt när det är knappt om el. På motsvarande sätt är elen billig när kapaciteten är stor.

Den här variationen i marknadspriset märks inte för kunder som köper el till fast pris.

”I framtiden finns det ett behov av att mer än i dag styra konsumentkundernas elanvändning efter läget på elmarknaden. Det vinner alla på”, säger Vihavainen.

De flesta elförsäljare erbjuder redan nu elprodukter med börsprissättning. Så kallad dynamisk prissättning kan bli vanligare även bland små kunder, när automationen sprider sig.

”Automationen beaktar elpriset och optimerar när det lönar sig att använda el. Den ökar boendekomforten och spar pengar för de boende”, säger Vihavainen.

Samuli Honkapuro påminner om att den automatiska styrningen under vissa förutsättningar också kan förbikopplas om behovet så kräver – men då betalar konsumenten också för det. ■

ISTOCK

Smällkalla vinterdagar och samtidig användning av elapparater orsakar de största topparna i hushållens elförbrukning

ELÖVERFÖRINGSRÄKNINGENS NYA UPPBYGGNAD

1. Överföringsavgift enligt förbrukade kilowattimmar, t.ex. 4 cent/kWh
   - är inte beroende av om kilowattimmarna har förbrukats jämnt varje dag eller under korta tidsintervaller
2. Grundavgift, t.ex. i elvärmehus i Helsingfors en fast avgift på 17,5 € per månad
3. Effektavgift, i ett typiskt egnahemshus med elvärme 8 €/mån
   - bestäms enligt årets högsta medeleffekt som använts under en timme
   - går att påverka genom att undvika att använda flera högförbrukande apparater samtidigt

EFFEKTAVGIFTEN STEG FÖR EN DEL AV HELEN ELNÄTS KUNDER

Helen Elnät har 380 000 kunder i Helsingfors, och bland dem finns 18 000 bostäder med elvärme. Effektprissättningen gäller de sistnämnda.

För små lägenheter i flervåningshus finns inga planer på någon effektavgift. Om förbrukningseffekten är under fem kilowatt är spar- och styrmöjligheterna små. De här kunderna betalar även i fortsättningen bara en grundavgift och en överföringsavgift.

Effektavgiftens andel av elöverföringsräkningen är nu 10 procent. I framtiden kommer effektavgiftens andel att vara större.

Petri Vihavainen motiverar detta med att tre fjärdedelar av eldistributionskostnaderna är fasta kostnader. Den överförda energin står bara för en fjärdedel.

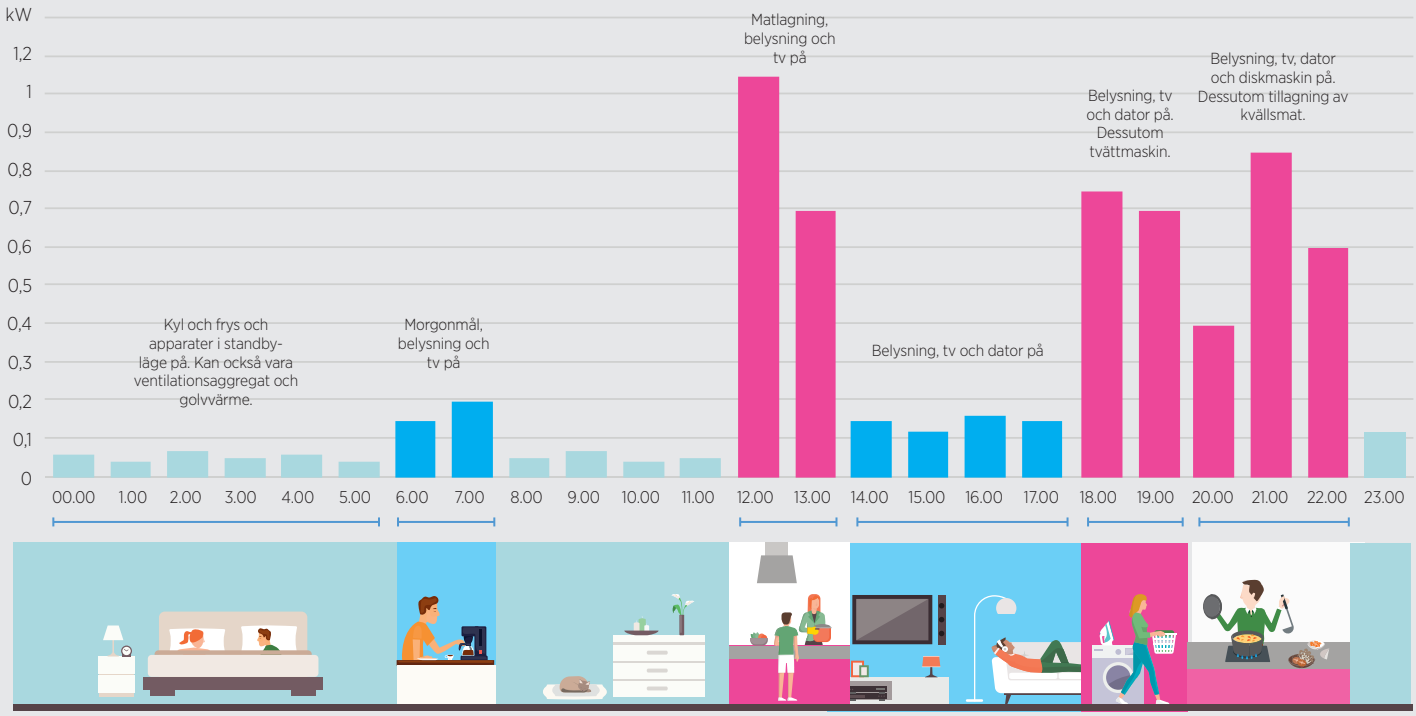
”Nätet måste dimensioneras efter den största förbrukningen. Därför vill vi ha en prissättningsmodell som styr bort från toppeffekten. De som använder el jämnt och till största delen på natten kommer att spara.”

Tills vidare har den nya prissättningsmodellen tagits i bruk av LE-Sähköverkko i Lahtis och Helen Elnät i Helsingfors. De övriga nätbolagen utreder saken. Modellen kommer troligen att börja tillämpas av alla elbolag i hela landet.

Enligt Vihavainen är syftet med förändringen inte att höja kundernas elräkningar. När effektavgiften ökar minskar överföringens och den fasta grundavgiftens andel i elräkningen.

Kaija Savolainen tycker att den fasta grundavgiften borde ersättas med en effektavgift som baserar sig på användningen.

”Målet att spara energi och begränsa effekten är bra och riktigt, men fasta avgifter strider mot det här målet. Effektavgift är än så länge ett främmande begrepp för konsumenterna. Det behövs alltså kommunikation och rådgivning om var jag hittar information om min egen effektanvändning hemma, hur jag kan hålla koll på den och framför allt hur jag kan påverka den. Konsumenterna måste kunna påverka sin elräkning”, betonar Savolainen.

HÅLL ENKELT KOLL PÅ DIN ELFÖRBRUKNING

Bastuaggregatet är inte den största elboven i hemmet, oftast är det golvvärmen och ventilationen som förbrukar mest. Via Helens tjänst Sävel kan du hålla koll på hemmets elförbrukning till och med timme för timme.

Text Kati Särkelä | Illustration Petra Antila

Folk är intresserade av sin elförbrukning. Dagens hushållsapparater är energieffektiva men har å andra sidan blivit fler, till exempel finns det numera ofta fler än en dator i hemmen. Golvvärmen och ventilationen drar mycket el, eftersom de är på långa tider eller kontinuerligt.

Helens hushållskunder kan enkelt se uppgifter om sin elförbrukning via tjänsten Sävel.

De apparater som förbrukar mest på årsnivå är de som är på hela tiden. Hit hör t.ex. ventilationen, kylen och frysen.

”Bland annat kan golvvärme förbruka förvånansvärt mycket. Överlag är det svårare att få en uppfattning om termostatstyrda apparaters förbrukning än om apparater som man själv slår på”, säger energiexpert **Markku Mannila** på Helen Ab.

Däremot kostar det inte så mycket att bada bastu en gång i veckan. ”Vanligen är bastun påslagen två timmar per vecka. Då kostar bastubadet cirka en euro per gång.

HUSHÅLLENS DYGNSRYTM UPPREPAR SIG

Via Sävel kan hushållen se sin elförbrukning till och med timme för timme. Rapporten ger en bra bild av hur man brukar använda elapparater i hemmet. Vanligen slår folk på kaffebryggaren och vattenkokaren på morgonen, under dagen slumrar hemmet och den enda förbrukningen kommer från apparater som alltid är på. På eftermiddagen och kvällen ökar förbrukningen igen när folk kommer hem från skolan och jobbet och börjar laga mat. På kvällen slår man kanske på bastun, tittar på tv och surfar på nätet.

I bostäder med elvärme går största delen av elen till uppvärmning, i rapporten urskiljer sig också vissa elapparater. LED-lampor drar ingen energi att tala om.

”Av förbrukningssiffrorna ser man tydligt i vilken månad vädret blev kallare eller när vinterns kallaste dagar inföll. Man kan välja att visa utomhustemperaturerna på samma vy som Sävel-rapporten. År 2017 var det kallast i början av januari”, säger Manninen. ”Det värmer elvärmekunderna att veta att hushållsapparaterna också värmer inneluften i viss mån”, säger Mannila.

Det kan vara nyttigt att jämföra olika år sinsemellan. Man kan också jämföra samma månad under olika år, med andra ord om november månads förbrukning har varit ungefär lika varje år? Om avvikelsen är stor lönar det sig att kolla igenom elapparaterna. I hus med elvärme är det bra att också beakta utomhustemperaturen. ■

SÄVEL PLUS OCH SÄVEL MOBIL

Du som är kund hos Helen: Ta i bruk den kostnadsfria tjänsten Sävel!

Du kan använda tjänsten via datorn, mobilen eller pekplattan.

LOGGA IN PÅ Helens kundtjänst på adressen helen.fi. I Sävel finns också uppgifter om tidigare års elförbrukning för de år som hushållet har varit kund hos Helen.

FRAASIGA VÅFFLÅR FRÅN VEST-NYYLAND

Tri egg
Fyyra desiliitär mjölk
En desiliitär vischyvatn
Fyyra desiliitär veetemjööl
En teesjeed bakpolvär
En halv teesjeed salt
Två maatsjeedar såkär
Femtti gram smelt smöör

1. Sett allt i bunkan å blanda så att de bliir jemt. Anvend en visp såm fongerar me elektrisiteet. Låt stå i rumme femtån minuutär elär i tjyylskåp ongefäär en timma, så att smeeten svellär opp å bliir tjåkkär.

2. Tvett å skala froktäna om du måst och sjäär dom i biitar. Visp opp greddan. Sett de såm du ska ha åvanpå våfflåna i en nettär skåål.

3. Stek på hett järn, men brenn int fingrana. Du e dabboger om du etär våfflåna uutan gredda.

VERAS VARMA VÅFFLOR FRÅN VÄSTNYLAND
ILLUSTRATION PETRA ANTILA

HELSINGFORS ÄR EN STAD MED MÅNGA DIALEKTER.
HELEN ELNÄT